SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 139. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 24, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 24-го ЛИПНЯ 1990 Ч. 139. РІК XCVII

РЕЄСТРУЮТЬСЯ ГРОМАДЯНИ УНР

Полтава. — Тут в неділю, 15-го липня, розпочалась реєстрація громадян Української Народної Республіки, що її організували представники СНУМ та УНДП. Протягом першого дня зареєстровано 300 осіб. Реєстрація проводиться в центрі Полтави, поблизу кінотеатру ім, Котляревського щодня після 5-ої години за київським часом.

Реєстрація громадян України розпочалась і в багатьох інших областях республіки. Ще в першій половині липня на Міжнародній асамблеї у Києві, на якій була зформована Національна Рада, її члени висунули ідею створення по всій Україні комітетів з метою реєстрації громадян України.

Газета „Молодь України" з 11-го липня повідомляє, що у Львові 6-го липня рознеслася чутка, що у штабі Руху видають посвідчення про громадянство Української Народної Республіки. Повірити в це було важко, але люди, які вирушили до Крайової Ради Руху, переконалися, що справді там видають тимчасові посвідчення про громадянство УНР. Кореспондентові „Молоді України" у штабі Руху пояснили, що вони отримали 10,000 посвідчень і вже майже всі використали. За детальнішими інформаціями порадили звернутися до Української Національно-Демократичної Партії.

На посвідченнях видруковано: „Я вважаю себе громадянином Української Народної Республіки згідно закону про громадянство в УНР, що його ухвалила Українська Центральна Рада від 2-го березня 1918 року і який має юридичну чинність, оскільки ніким не скасований".

Цілком можливо, що ця акція, краще ніж будь-який опит населення, покаже чого прагнуть жителі України.

У Львові відбувся науковий симпозіюм

Львів (МГМ). — В днях 7-9-го червня відбувся у Львові науковий симпозіюм, присвячений пам'яті видатного чеського етнографа, дослідника української народної культури Франтішка Ржегоржа.

В симпозіюмі взяли участь вчені України і Чехо-Словаччини, згуртовані в таких установах, як Інститут Суспільних Наук АН УССР, Інститут Літератури ім. Т.Г. Шевченка АН УССР, Львівський Державний Університет ім. І. Франка, Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові, львівський відділ Спілки Письменників України, львівська обласна організація Українського Товариства Пам'яток Історії і Культури. З Чехо-Словаччини прибули учені Словацької Академії Наук, Асоціяція україністів Словаччини, Слов'янської бібліотеки в Празі, Об'єднання словацьких письменників Пряшівського університету та інші. Біля сотні учених, взяло участь в цьому симпозіюмі.

Плян праці симпозіюму складався з пленарного засідання і нарад секцій. Програма була насичена багатою тематикою, яка вміщалася в 68-ох доповідях та 24 круглих столах, де обговорено українсько-чесько-словацькі мистецькі зв'язки та проблеми збереження, видання і популяризації історико-культурної спадщини українського, чеського і словацького народів.

Ф. Ржегорж жив в Галичині в роках 1877-90. Він виявився глибоким дослідником українського побуту і фолкльору, подорожував по Гуцульщині, Бойківщині, сприяв українському відродженню і написав понад сотні розвідок. Листувався він з Іваном Франком, Михайлом Павликом, Ольгою Кобилянською, В. Шухевичем та іншими діячами того часу. Був він почесним членом Товариства „Просвіта" Його подарована бібліотека „Просвіті" зберігається у фондах Наукової бібліотеки у Львові.

Конференцію відкрив діловим словом Ф.І. Стеблій, виконуючий обов'язки директора Інституту Суспільних Наук АН УССР. Він теж читав доповідь п.з. „Становлення українсько-чесько-словацьких зв'язків в епоху національного відродження". На цій сесії читали ще доповіді М. Мольнар, О. Купчинський, М. Ільницький та М. Мушин-

(Закінчення на стор. 3)

У КИЄВІ ВІДБУВАЮТЬСЯ ВИБОРИ ГОЛОВИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ

Київ. — В понеділок, 23-го липня, тут сесія Верховної Ради розглянула питання щодо структури державного управління, а після перерви мали обрати голову Верховної Ради УССР.

Як уже інформовано на голову ВР УССР було висунуто 27 кандидатур, але більшість з них познімали свої кандидатури і залишилося тільки п'ять: Леонід Кравчук, Ігор Юхновський, Сергій Правденко, Микола Артеменко та Борис Мокін.

В четвер і п'ятницю, 19-го і 20-го липня депутати, кандидатури яких були висунені на пост голови Верховної Ради, виступали зі своїми програмами. Дуже добре сприймали слухачі виступи кандидатів від Демократичного Бльоку І. Юхновського, Левка Лук'яненка та інших. Однак з 27-ми кандидатів було б важко обрати одного, тому більшість депутатів зняли свої кандидатури. Найбільш ймовірним кандидатом вважається Леонід Кравчук.

У п'ятницю, 20-го липня на засіданні Президії київської Міської ради народних депутатів було прийняте рішення про підняття синьо-жовтого прапора над Міською радою. Урочисте підняття прапора відбулося у вівторок, 24-го липня.

Вшанували пам'ять А. Волошина

Мукачів (УПА). — На Закарпатті відбулося урочисте вшанування пам'яті першого президента Карпатської України Августина Волошина з нагоди 45-річчя його загибелі у московській тюрмі.

В урочистостях взяли участь народні депутати України Левко Лук'яненко та Віктор Бедь. На мукачівському летовищі депутатів вітали активісти УРП, представники громадськості міста. У той же день в гірському селищі Воловець депутати Лук'яненко та Бедь провели зустріч з виборцями. Слід завважити, що голова Воловецького виконкому Дмитро Дід категорично відмовився надати допомогу у організації зустрічі з депутатами. Л. Лук'яненко та П. Бедь взяли участь у праці наукової конференції п.з. „Життя, просвітницька та політична діяльність Августина Волошина", що відбулася у Міжгір'ї.

У неділю, 15-го липня вшанування пам'яті першого президента Карпатської України продовжувалося. Було проведено мітинґ, у якому взяли участь активісти УРП, учасники Карпатської Січі, гості з усього Закарпаття та інших областей України. Панахиду по Волошинові відправив Єпископ УКЦ Іван Маргітич.

У Києві створено Українську Наукову Асоціяцію

Київ (Р. Воронка). — В оздоровчому таборі Київського Політехнічного Інституту 9-10-го червня пройшла установча конференція Української Наукової Асоціяції (УНА).

Конференцію відкрив народний депутат СССР, ректор КПІ Петро Таланчук. З вітаннями до делеґатів конференції звенулися народний депутат СССР та УССР, голова Товариства Української Мови ім. Т. Шевченка, голова підготовчого комітету Демократичної Партії України Дмитро Павличко, представник Наукового Товариства ім. Т. Шевченка у Львові Роман Гайда, член Президії АН УССР академік-секретар відділу математичних наук АН УССР, академік СССР та УССР Юрій Митропольський, директор Українського Наукового Інституту Гарвардського університету проф. Юрій Грабович, професор Технологічного інституту Ню Джерзі Роман Воронка, сенатор Польської республіки проф. Володимир Боярський, професор Католицького університету в Любліні Адам Беля.

Серед 135 учансиків було вісім академіків та членів-кореспондентів АН УССР, 60 докторів та 51 кандидат наук.

У виступах звучав біль за сучасну кризу української економіки, мови, науки, культури. Присутніх єднала мета — докласти зусиль до їх відродження.

Промовці бачать майбутню діяльність УНА в трьох основних площинах: демократизації науки, відновлення забутих або знищених наукових галузей, наукова допомога демократичному корпусові народних депутатів в Україні.

Гостро стояло питання про взаємодію УНА з офіційною Академією Наук УССР. Переважна більшість основників УНА прагне ефективної взаємодії з академією, науковими закладами та галузевою наукою. УНА має доповнити сьогоднішню українську науку запереченням адміністративної влади, що автоматично виключить кар'єристів від науки та ідейною єдністю фахівців усіх напрямків, що дають змогу будувати широкі горизонтальні структури. Тільки взаємодія АН УССР та УНА може в найкоротшому часі створити основу плідної праці науковоців на користь народів України та всього світу.

Делеґати установчої конференції прийняли статут УНА та обрали керівні органи. Президентом УНА став народний депутат УССР, заступник директора Інституту Надтвердих Матеріялів АН УССР Павло Кислий, віцепрезиденти УНА — доктор філологічних наук з Інституту Літератури АН УССР Вячеслав Брюховецький, старший науковий співробітник Інституту Математики АН УССР Мирослав Кратко та ректор КПІ, доктор технічних наук Петро Михайлович Таланчук; науковий секретар УНА — професор ботаніки з Київського Державного Університету Володимир Чопик.

В. ІВАШКО ВІДПОВІДАВ НА ЗАПИТАННЯ ЖУРНАЛІСТІВ

Москва. — Як повідомляє газета „Известия" з 13-го липня, в пресовому центрі XXVIII з'їзду КПСС відбулась зустріч совєтських і закордонних журналістів з першим заступником генерального секретаря ЦК КПСС Володимиром Івашком, який фактично керуватиме щоденною працею КПСС, оскільки Міхаїл Ґорбачов крім становища генерального секретаря ЦК КПСС займає ще й пост президента СССР.

Відповідаючи кореспондентам, як працюватиме український парлямент після його резиґнації, Івашко заявив, що парлямент обере іншого члена КПСС і висловив впевненість, що накреслені пляни будуть продовжені, не змінившись ні в яких деталях. „Я знаю, що буду підданий гострій критиці на Україні, десь справедливій, а десь — ні".

Головними перешкодами в перебудові В. Івашко вважає „безкінечні й непродуктивні суперечки" і порадив прихильникам різних плятформ не виходити з партії, а перебудовувати її зсередини. „Ми будемо зайняті тепер головно оновленням своєї партії", — заявив Івашко.

На запитання чи готова КПСС зареєструвати всі новостворені партії, Івашко відповів, що це не входить в компетенцію Компартії. Це питання буде вирішувати Верховна Рада СССР під час осінньої сесії.

Запитували Івашка про його діяльність в Афганістані та про його знайомство з М. Ґорбачовим. Івашко пояснив, що коли в грудні 1979 року до Афганістану були введені совєтські війська, то Центральний Комітет КПСС послав його „для надання методичної допомоги ЦК Народно-демократичної партії Афганістану". Разом з ним туди була направлена група інших партійних радників. „Я давав рекомендації ЦК НДПА, виходячи зі свого досвіду організації партійної і політичної праці. Але нічого якимсь чином компромітуючого мою працю або працю моїх товаришів ніхто не знаходив і ніколи не знайде". З М. Ґорбачовим познайомився 1982 року в Харкові, де тоді працював і туди приїздив М. Ґорбачов. Потім були зустрічі під час переводу Івашка в Дніпропетровське, пізніше в ЦК КПСС і почастішали контакти, коли Івашко почав працювати в ЦК КПУ. „Я вважаю себе переконливим прихильником Ґорбачова і вважаю, що перебудова спізнилася років на двадцять", — підкреслив він.

В. Івашко признався, що про намір М. Ґорбачова висунути його кандидатуру він довідався за два дні до того, як про це було оголошено на з'їзді. Висловився Івашко й за перехід на ринкову економіку, але за поступовий перехід, бо „ринок повинен виростати з нових виробничих відносин у суспільстві". На його думку, треба ліквідувати відомче управління народним господарством і замінити його структурами, які існують у всьому світі й виправдали себе. Проте Івашко вважає, що ринок повинен реґулюватися, бо він, мовляв, реґулюється й у всьому світі. Наприклад, „наперекір інтересам того чи іншого бизнесмена, або фірми, обмежують їхній вихід на ринки, зокрема, на наш, совєтський". Або квота на ввіз чи вивіз товарів, продовжує Івашко, це і є реґулювання. Тому і в СССР не може існувати нереґульований ринок.

(Закінчення на стор. 4)

БРАК ХАРЧІВ МОЖЕ СПРОВОКУВАТИ КРИЗУ, — КАЖЕ Н. РИЖКОВ

Москва. — Голова Ради Міністрів СССР Ніколай Рижков перестеріг, що брак харчових продуктів може спричинити загальне всенародне незадоволення і напруження особливо тоді,якщо постачання харчів буде зменшуватися рівночасно із твердою валютою, за яку СССР і багато інших країн купували досі пшеницю й інші харчові запаси із західніх країн, зокрема із З'єднаних Стейтів Америки, Канади, Австралії, Арґентини та інших держав.

Пересторогу Н. Рижкова надрукувала урядова газета „Ізвєстія", орган Верховної Ради СССР, яка докладно з'ясувала звідомлення голови Ради Міністрів на нараді високих партійних діячів і спеціялістів-економістів, яка відбулася минулої п'ятниці, 20-го липня в Кремлі. Рижков, його урядові помічники й економісти однозгідно заявили, що Совєтський Союз і країни Східньої Европи не мають достатньої кількости твердої валюти для постачання харчів і тому мусять шукати розв'язки цієї проблеми іншими способами. „Ми не зможемо задовільнити вимог населення тільки самими закупами харчів за кордоном", — заявив Рижков своїм кремлівським колеґам, „але проблему мусимо розв'язати і мусимо збільшити довіз харчів, щоб хоч в деякій мірі задовільнити населення". При цій нагоді Н. Рижков заявив, що уряд СССР наказав митникам гостро притримуватись заряджень щодо вивозу харчів, посилити контролю, особливо пасажирів, які їдуть власними автомобілями і тягаровими автами, зокрема при переході кордону з Польщі і Чехо-Словаччини.

Процедура відвідин, заявив совєтський прем'єр-міністер, використовувалась широко керівниками „чорного ринку", які масово викуповували в Совєтському Союзі харчові продукти, дорогоцінності, тверду валюту, добрі дорогі одяги і перепродували їх в себе за значно вищу ціну. „Якщо мені не вірите, — заявив Рижков, — поїдьте до Польщі і Чехо-Словаччини і переконаєтесь скільки там є наших продуктів". Він перестеріг президентську раду і керівників 15-ох республік, що такий стан довше тривати не може якщо „ми не хочемо зустрітися з більшими заворушеннями і спротивом населення, які розпічнуться на економічному тлі".

Уряд СССР домагається від президентської ради і республіканських урядів збільшити також імпорт технології і обов'язково допильнувати збору зернових культур, які в останніх трьох роках зменшуються відсотково. Він (Рижков) вважає, що ситуація є дуже грізна і від її розв'язки залежатиме також майбутній політичний уклад сил. Совєтське сільське господарство зуміло випродукувати тільки 59 міл. тонн зернових культур, значить 44 міл. тонн треба буде купити за тверду валюту за кордоном. Прем'єр Н. Рижков вважає, що витрачені гроші на закуп зерна можна б було зужити для продукції інших товарів широкого вжитку.

Західні економісти вважають, що цифри власної продукції і закупи, які подав Рижков неправдиві і вимагають уточнення. Тактикою приховування СССР не розв'яже своєї економічної кризи, — кажуть спостерігачі.

„Покладіть добре слово за нас, оповідайте про нещастя, в якому ми опинились"

Джерзі Ситі, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Здається, що в сьогоднішню хвилину наші брати в Румунії — це одні із тих, які потребують найбільше нашої допомоги. Обставини життя для них є погані, морально і матеріяльно, а вигляди на поправу мінімальні. Тому не диво, що доля українців в Румунії турбує тих, яким вони особливо близькі, а до Екзекутиви Українського Народного Союзу і до редакції „Свободи" стукають представники Центрального Об'єднання Буковинських Українців у ЗСА з проханням про поміч для своїх братів, так матеріяльну, як і моральну на сторінках „Свободи".

Організатори Фонду Допомоги Українцям в Румунії (зліва): М. і А. Григоровичі, О. Суховерський М. Роговський в редакції „Свободи".

Голова ЦОБУ Омелян Суховерський зі своїми співробітниками Миколою Григоровичем, Мирославом Роговським і Аллою Григорович розповідають в редакції про розпочату тепер ними акцію допомоги українцям в Румунії яка, вони мають надію, зворушить серця не лише всіх буковинців, але й цілої великої української громади в ЗСА.

Фонд Допомоги Українцям в Румунії, який вони тепер оснували, має широкі пляни і стоїть у тісному зв'язку з представниками Українських Католицької і Православної Церков в Румунії, як також із Союзом Українців у Румунії, а головне з головою його Степаном Ткачуком. Саме листи його про стан українців у Румунії і прохання їм допомогти є так промовисті, що спонукують до негайної акції.

„Ми заснували свій союз, він росте і кріпиться, наші люди гуртуються навколо його проводу і покладають на нього великі надії. Однак наша ситуація дуже критична, бо просто не маємо нічого. Все починаємо від нуля. Вже відновили скасовані школи, спалені бібліотеки, заборонені хори, замкнуті українські доми і вже маємо право молитися в рідних церквах на рідній мові.

Звертаємося до вас особисто, до комітету чорнобильського фонду, до всіх українців з ЗСА, Канади та усіхусюд , щоб чим-небудь нам допомогли: одягом, харчами, медикаментами, друкарськими машинками, ксерок сами, долярами. Нам потрібно того й сього, бо немає ні сього, ні того. Все що можна висилати, то нами буде дуже добре прийняте і Богом усотеро уласкавлено..."

Так пише С. Ткачук і ще вияснює, що все, що будуть отримувати розділятимуть через рідні церкви, у при-

(Закінчення на стор. 4)

У СВІТІ

ЗАСОБИ МАСОВОЇ інформації подали вістку, що у Софії, столиці Болгарії, забальзамоване тіло Георгія Дімітрова, якого уважали основоположником болгарського комунізму, забрано з мавзолею на головній площі столиці та спалено. Тіло Г. Дімітрова, що від 1949 року зразу після його смерти було забальзамовано і виставлено для публічних оглядин у скляно-мармуровому мавзолеї, було усунено та спалено в центральній крематорії в присутності рідних та кількох найближчих приятелів.

ГЕНЕРАЛ ВОЙЦЄХ Ярузельський, комуністичний президент Польщі, заявив минулого тижня, що він є готовий уступити зі свого посту і віддати його будь-якому наслідникові, обраному у вільних виборах. Ця заява ген. В. Ярузельського дає можливість Польщі перевести перші вповні вільні вибори кандидатів, як на президента, так і до парляменту. Виглядає, що уряд і його критики мабуть розпічнуть виборчу кампанію цієї осені з головою „Солідарности" Лєхом Валенсою, як одним із головних кандидатів на пост президента.

У ТИМИШОАРІ, КОЛИСЦІ румунської революції, десятки тисяч громадян демонстрували та вимагали від уряду звільнення арештованих минулого місяця дисидентів. Крім того інші країни Европи натискають на уряд Румунії, щоби арештованих звільнити, але офіційних коментарів у цій справі досі немає.

МИНУЛОЇ П'ЯТНИЦІ Рог Тай Ву, президент Південної Кореї, проголосив, що його уряд на п'ять днів наступного місяця відкриє в Панмунжан кордон з Північною Кореєю, щоби громадяни обидвох країн могли себе взаємно відвідати. Це вперше Південна Корея дала таку пропозицію чи радше запрошення на відвідини громадян Північної Кореї, країни з якою від часів Корейської війни існує тільки ворожнеча. Президент у своєму телевізійному виступі підкреслив, що цей свобідний п'ятиденний перехід плянується на 15-го серпня у 45-ту річницю визволення Кореї від японської окупації. В той самий час він заявив, що „прийшов час закінчити поділ. Корея не мусить бути єдиною країною в світі, яка є дальше розділена політикуванням холодної війни".

ДЖО СЛОВО, ПРОВІДНИК Комуністичної партії Південної Африки, яка серед багатьох білих громадян країни викликає тільки страх і відразу, виступив минулого тижня на популярній радіопрограмі, щоби відповісти на питання про себе особисто та про партію, котру очолює, бо обидвоє були в цій країні заборонені до лютого минулого року. Дж. Слово, який тимчасово перебуває у Південній Африці, куди приїхав із вигнання в Лукасі, Замбія, належить до тих революціонерів, що їх багато білих громадян Південної Африки не люблять тільки тому, що він є білим і ще до того комуністом. Дана йому можливість виступити на радіопрограмі ще тому шість місяців була б не можливою до здійснення. За фахом 63-літній Джо Слово, адвокат, а з походження литовець, батьки якого еміґрували до Південної Африки в його дитинстві. Впродовж двогодинного виступу на радіопрограмі він відповідав на різного роду питання, обороняючи комунізм, не зважаючи на його упадок всюди, заперечив поголоски, що він є полковником у совєтській тайній поліції та заявив, що не плянує конфіскувати жодних родових маєтків, коли б прийшов до влади.

В АМЕРИЦІ

ЗГІДНО З ПОВІДОМЛЕННЯМИ Сі-Ай-Ей та Пентагону, Совєтський Союз здійснює широкомаштабну програму розміщення багатьох сотень стратегічних міжконтинентальних ракет з атомовими головками на автомобільних та залізничних плятформах. До кінця цього року Москва нараховуватиме 300 ракет СС—25 на автоплятформах та 70 ракет СС-24С. Ця кількість двічі перевищує рівень минулого року. Крім озброєння новими ракетами, в СССР будуються десятки тунелів та підземних бункерів, де плянується розміщення шахт для запуску ракет. Якщо американські підрахунки правдиві, то до кінця року в Москви буде 1,000 атомових боєголовок, розміщених на ракетах мобільного базування, восени минулого року в неї було лише 400 таких ракет. Колишній директор відділу контролі над збройними силами при Раді крайової безпеки Свен Кремер висловив занепокоєння тим, що в епоху нової політики Москва продовжує нарощувати свій ракетний арсенал. Політика Міхаїла Ґорбачова не торкається військової стратегії та військового бюджету. С. Кремер вважає, що точка зору колишнього президента Р. Реґена, який настоював на цілковитій забороні всіх ракет мобільного базування, була правильною. „Дислькацію цих ракет та їх кількість неможливо контролювати, — сказав С. Кремер. — Велика різниця, однак, є в тому, що в Совєтського Союзу вони є, а в нас немає".

ЩЕ ДО КІНЦЯ XX століття в ЗСА будуть створені поїзди, які на думку голови Федерального залізничного управління Ґилберта Кармайкла, будуть конкурувати з летунськими кампаніями. Ґ. Кармайкл повідомив про успішну роботу над створенням поїзду на магнітній подушці „меглі", як він його назвав. Такий поїзд досягатиме швидкости 300 миль на годину. Над подібними проєктами вже працюють Японія та Німеччина, кожна з країн вклала у розвиток нового поїзду по більярдові долярів. Не зважаючи на те, що Конґрес виділив на цей проєкт всього 12 міл. дол., новим поїздом зацікавились приватні компанії та, на думку Ґ. Кармайкла, Америка ще може випередити своїх конкурентів.

65 ГОЛОСАМИ ПРОТИ 34 Сенат прийняв законопроєкт про рівні права для всіх громадян, спрямований на примушення працедавців надавати різного роду пільги „меншостям" — неграм, особам еспаномовного походження, гомосексуалістам та іншим. Авторами законопроєкту є демократи на чолі з сенаторами Едвардом Кеннеді. Всіх 55 сенаторів-демократів голосували за новий закон, їх підтримало всього 10 республіканців, а 34 — були проти. В п'ятницю, 20-го липня, речник Білого Дому Марлин Фицвотер, який виїхав разом з президентом Дж. Бушем до Каліфорнії, перед відлетом заявив журналістам: „Маємо надію, що текст законопроєкту буде змінений в Палаті Репрезентантів. Ми все ще хочемо, щоб цей законопроєкт став законом". Він підкреслив, що теперішня версія законопроєкту неприємлива тому, що встановлює расові квоти при прийманні на роботу. Віцепрезидент Ден Квейл заявив репортерам: „Адміністрція не збирається схвалити встановлення расових квот. Запропонований законопроєкт не захищає рівні права, а навпаки встановлює нерівність. Це цілком ясно з тексту". У зв'язку з тим, що в Палаті Репрезентантів фракція Демократичної партії переважає над республіканцями ще більше, як в Сенаті, законопроєкт буде схвалений в такому вигляді, як є. Якщо президент накладе на нього вето, Сенат і Палата матимуть можливість його переголосувати. Покищо Е. Кеннеді та його прихильникам бракує лише двох голосів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00 UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money-order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to

Svoboda 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Криза Компартії — криза держави

Поки розпочався 2-го липня ц.р. 28-ий З'їзд Компартії СССР — не можна було знати, чи цей З'їзд стане історичною подією чи тільки одним епізодом у цьому розґардіяші, який почався з приходом до влади Міхаїла Ґорбачова. Для уточнення: Міхаїл Ґорбачов не спричинився до цього, — цей останній був логічним наслідком марксистського експерименту, який коштував людству мільйони невинних жертв. 28-ий З'їзд Компартії у Москві з участю 4,700 делеґатів закінчився у минулому тижні під таким самим знаком запиту, як і був почався.

Трудна і невдячна роля газетного коментатора подій — у нашому вічнозмінному часі. Здавалося на основі звідомлень у „Ню Йорк Таймсі", що переможцем вийшов Міхаїл Горбачов, якому ніби вдалося зберегти єдність Компартії і спаралізувати атаки лідера ніби найсильнішого на З'їзді право-консервативного партійного крила — Їґора Ліґачова. Тільки „здавалося" і тільки „ніби". Бо ось після 10-денного керування З'їздом Ґорбачов раптом опинився у ролі не тріюмфатора й витязя у бою за єдність все ще 15-мільйонової партії, а як керівник човна на бурхливому морі зі загрозою, що кожної хвилини той човен може розлетітись і піти на дно. Билл Келлер з „Ню Йорк Таймсу" стверджує (число цієї газети з 13-го липня 1990) що десять днів Ґорбачов старався рятувати партію, а за одну хвилину ввесь його труд і ввесь сповидний успіх перекреслив Борис Єльцин відчиненням короткої заяви про свій виступ із партії. Одні на залі нарад кричали на адресу Єльцина „ганьба" — інші палко оплескували його. І замість скріплення Компартії і її єдности — на овиді появився її таки передбачуваний розкол. Однодумці Єльцина — інформує „Ню Йорк Таймс" — вже заповіли, що осінню цього року група, яка називає себе „Демократичною Плятформою", буде старатися створити широку „демократичну коаліцію". Уже від минулого року почалася замітна втеча з партії. Можна здогадатися, що надзвичайно популярний Борис Єльцин потягне за собою масове дезертирство з Компартії. Тому, логічно, після 10-денних нарад ситуація ця сама, що була на самому початку: ніхто не знає, як виглядатиме в недалекому часі Компартія СССР і яка буде її роля.

Покищо все ще існує система тотожности партії і держави. Скасовано 6-ту точку совєтської конституції про монополію Комуністичної партії. Але московський професор Вячеслав Шостаковський правильно вбачав найбільшу невдачу З'їзду у тому, що він не зумів розмежувати партії від держави. Як довго в СССР Комуністична партія має за — конституцією — запевнену більшість у псевдопарляменті, і як довго зберігається усю партійну драбину з верхівкою Центрального Комітету і Політбюра — вся реторика про демократизацію системи правління є саме тільки реторикою. А що комунізм вже збанкрутував, як ідеологія і як однопартійна система. він не всилі зберегтися в Евразії усупереч усім намаганням Ґорбачова і його однодумців, щоб зберегти Компартію і зреґабілітувати її в очах народу — надавши їй людське обличчя.

Цікава річ, що Міхаїл Ґорбачов і гурт його найближчих дорадників — всі вони люди з високою освітою — не розуміють, що це річ неможлива — оздоровити хвору економіку з допомогою від демократичного світу й одночасно зберегти комунізм, коли той збанкрутував у шести сателітних країнах. Та ще й зберегти „єдину неділиму" всупереч національним рухам під кінець XX сторіччя. Коли розмовляти з прибулими сюди земляками — а приїздить їх, славити Господа — багато з різних кінців України та з-поза неї, то всі вони в один голос твердять, що в усьому СССР левину частку політики Ґорбачова приписують його дружині Раїсі, це вона, мовляв, запекла марксистка, не допускає, щоби критикувати Карла Маркса й Володимира Улянова-Леніна. Після упадку царату і вбивства всієї царської родини большевиками, появилися ревеляції про неґативну ролю цариці Єлисавети, як лідера так званої німецької групи у Петербурзі. Історія не повторяється, але бувають історичні паралелі. І в історії запишуть тільки Міхаїлові Ґорбачову його дійсно великі заслуги у зрушенні народів Центральної і Східньої Европи з мертвеччини та водночас великі помилки. Покищо Ґорбачов імпонує декому своєю зручністю політичного тактика, але й дивує деякими ходами московського неділимця і пропаґандиста, який у своїй заключній промові на 28-му З'їзді Компарії закликав делеґатів присягати на досмертну вірність — збанкрутованій партії.

Д-р Олег М. Волянський

ПРАВА ЛЮДИНИ ЧИ ПРАВА НАЦІЇ

Протягом десятиліть старалися комуністи розв'язати проблему націоналізму й спорів за границі між країнами в СССР та Східній Европі. Вони застосовували терор, масове переселення людей та етноцид, і хвалилися, що ці проблеми існують лише у капіталістичних країнах. Тим часом теперішній занепад марксистського інтернаціоналізму дав можливість знову відродитися націоналізмові у Совєтському Союзі, а зокрема у Східній Европі. Із послабленням американсько-совєтської контролі над народами світу, довго придушені стремління до свободи знову починають виходити на поверхню. Американські та західньоевропейські „доброчинці" людства намагаються тепер заступити ідею комуністичного „раю" на землі ідеєю нового „справедливого" світу із одним світовим урядом. Цей новий „рай" був би базований на принципі: „одна людина один голос". Однак події останніх місяців вказують на те, що у багатонаціональних країнах боротьба за етнічні права має перевагу над змаганням за права людини.

У журналі „Консерватів Рев'ю" за травень 1990 є цікава стаття на цю тему п. з. „Помилковість багатонаціональної держави: випадок з Юґославією". Автор статті Томіслав Суніч, професор політичних наук у Каліфорнійському університеті, вказує на факт, що адвокати „панславізму" використовували його і далі використовують для поневолення інших, менших слов'янських народів. Це ми бачимо у відношенні росіян до українців, чехів до словаків, а особливо в Юґославії, де численніші серби намагаються затримати під своєю владою хорватів і словінців, а навіть і албанців. Автор звертає увагу на те, у багатонаціональних державах принцип „одна людина — один голос" дає в результаті панування численнішої групи над меншою, і тому цей принцип можна застосувати лише в однонаціональних країнах. Автор каже: „Ані марксистське інтернаціоналістичне проповідування, ані, тепер, ґльобальної демократії не зможе відкинути етнічної ідентичности. Реалізм територіяльного імперативу є надалі сталою величиною людської поведінки".

На прикладі Юґославії бачимо, що процес демократизації у цій країні дає щораз більше відчуження етнічних груп одна від одної і, на думку автора, допровадить до трагічних конфліктів, якщо цих різних народів вимоги самоврядування швидко не здійснять. Ситуація у провінції Косово найкраще ілюструє цю проблему і те саме відноситься до хорватів і словінців, що є католиками і тяготіють до Заходу. Автор каже, що протягом сорока років обидві „надпотуги" застосовували політику взаємного „стримування" і воліли дбати про свою безпеку і „статус кво", ніж стати віч-на-віч із нуртуючими вимогами історичних прав і свободи серед поневолених народів. Під час „вершинних" зустрічей ми чуємо часто про „незмінність границь", про постійність демографічного стану в Европі, але не чуємо про історичні права народів, хоч на прикладі Юґославії, де існує постійний фермент, бачимо, що змушувати різні народи жити в одній державі — це безглуздя. Автор вважає, що об'єднання Німеччини, вже у недовгому часі, спричинить зміни в Европі і зменшить там вплив ЗСА та СССР.

Те, що автор говорив про Юґославію можна застосувати і до України, хоч у нас справа більше скомплікована. Юґославія була штучно створена у 1919 році, в той час, коли центральні і східні українські землі вже століттями є під російською контролею. Усе ж таки події останніх років вказують на те, що почуття національної свідомости в українському народі постійно зростає, що він отрясається з русофільства і прямує до незалежности.

Сучасна постава парляменту УССР де щойно рішено величезною більшістю голосів проголосити „суверенність", подібно як це зробила Російська ССР, дає нам підставу для оптимізму.

Ідея комуністичного світу зазнає краху на наших очах, так само і утопійна ідея світової держави з одним „добродійним урядом мусить зазнати невдачі, бо обидві ідеї незгідні з людською природою. Коли постане незалежна українська держава, тоді і ми будемо дбати про права людини для всіх жителів України та застосовувати принцип „одна людина — один голос".

Василь Ленцик

ВІДКРИЄТЬСЯ БОГОСЛОВСЬКА АКАДЕМІЯ У ЛЬВОВІ

Богословську Академію у Львові заснував великий Митрополит Андрей Шептицький в 1928 році. Організатором і її ректором був ввесь час існування о. д-р Йосиф Сліпий, згодом наслідник на митрополичому престолі Львова і каторжник Христа ради протягом 18 років.

Академія проіснувала до 1939 року, а під час першої большевицької окупації (1939 - 1941) її закрито і на коротко за німецької окупації (1941 - 1944) була знову чинна. Друга большевицька окупація принесла Богословській Академії таку ж саму долю, як і всій Українській Католицькій Церкві. Сталін зліквідував Церкву і всі Духовні Семінарії, в тому і Львівську Богословську Академію.

За своє відносно коротке існування Богословська Академія згуртувала в себе найкращі професорські сили і то як з духовенства, так і світських науковців. Такі імена, як Слуга Божий Митрополит Андрей, Кардинал Йосиф Сліпий, митрат Василь Лаба, о. д-р А. Іщак, о. д-р М. Конрад, о. крил. Юліян Дзерович, назвавши тільки деяких. А зі світських осіб: Микола Чубатий, Іван Крип'якевич (обидва учні М. Грушевського), Володимир Залозецький, Ярослав Пастернак, свідчать найкраще про науковий рівень цієї інституції. Академія — за словами Митрополита Андрея і її ректора Йосифа Сліпого — заступала Український Університет, що його, не зважаючи на обіцянки, польський уряд не хотів відкрити у Львові.

Богословська Академія мала також продовжувати славні традиції Могилянської Академії в Києві, яка рівнож відіграла величезну ролю в культурному житті українського народу. Досьогодні свідками наукового дорібку Богословської Академії є десятки томів наукових праць, які видала Академія чи Богословське Наукове Товариство, що його довгі роки очолював ректор Академії, що був рівночасно редактором богословського квартальника „Богословія".

Тепер під час перебудови чи гласности, наша Церква вийшла з підпілля і домагається своїх прав. Завдяки інтервенції Святішого Отця Папи Івана Павла II наша Церква в Україні береться до відбудови не тільки релігійного життя по парафіях, але також хоче відновити наукові інституції, які колись існували під покровом Церкви. Треба, отже, конечно відновити Богословську Академію у Львові, а також Духовну Семінарію в Станиславові (тепер Івано Франківське) і Духовну Семінарію на Закарпатті. Для відновлення цих інституцій потрібно фінансових ресурсів. Будинок Богословської Академії при Коперника 36 через брак піклування ним — знищений. Власті обіцяють повернути Церкві частину колишньої Духовної Семінарії. Це вже мало б статись з вереснем 1990 року. Під час німецького бомбардування була знищена церква св. Духа при Семінарії, залишилась тільки вежа. Знищена, також частинно була бібліотека Богословської Академії і Богословського Наукового Товариства. Як довідались ми від архівара зі Львова, — Архів Духовної Семінарії і Богословської Академії має бути збережений. З відновленням Богословської Академії цей архів і бібліотеку треба перенести до приміщень Академії, щоб молоді вихованці на священиків могли з архіву і бібліотеки користати. Все це буде вимагати великих коштів, щоб влаштувати відповідно гуртожиток для студентів Духовної Семінарії, для викладових заль, наукових робітень, які так дбайливо колись організував ректор Йосиф Сліпий.

Наша Ієрархія тепер в Україні, крім живої віри та прямо апостольського духу ревности, не володіє матеріяльними засобами. Нашій Церкві-Матері в Україні потрібна наша допомога, що їй наші вірні в діяспорі повинні прийти з допомогою, та причинитись відновити ці інституції особливо важливі для життя Церкви. Ці інституції були особливо дорогими Слузі Божому Митрополитові Андреєві та Блаженнішому його наслідникові Кардиналові Йосифові Сліпому, а тепер вихованцеві Академії — Блаженнішому Кардиналові Миροславові Любачівському.

У журбі за відновлення цих важливих інституцій для нашої Церкви, якими є Духовна Семінарія і Богословська Академія, Блаженніший Мирослав Любачівський назначив Владику Василя Лостена своїм особливим представником у справах відбудови Української Католицької Церкви в Україні.

Владика Василь Лостен, знаний зі своєї ревности в допомозі нашій Церкві в Україні, відбув вже дві поїздки в Україну, щоб зорієнтуватись в потребах нашої Церкви на місці. Маючи приблизний образ тих потреб, Владика Василь взявся енерґійно до збирання фондів, щоб чимскорше урухомити такі інституції, як Духовна Семінарія і Богословська Академія, бо вони мають влити свіжу кров в життя нашої Церкви, вони мають виховати молоде ідейне духовенство, що має ступати слідами своїх славних попередників, яким наша вужча Батьківщина — Галичина завдячує своє славне відродження від о. Маркіяна Шашкевича почавши, а яке дає свої благородні овочі і тепер для цілої України.

Тож, не повинно бути ні однієї родини в діяспорі, яка не склала би свого щедрого датку на цю шляхетну і Богоугодну ціль.

Датки на ціль Богословської Академії у Львові слід слати на адресу епархії в Стемфорді: Lviv Theological Academy, 161 Glenbrook Rd., Stamford, CT 06902.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

С. Гординський

Картини Миколи Глущенка на виставці в ОМУА

Вакаційний сезон, ще й у гарячому, розпаленому місті, з якого кожен хоче втекти на лоно холоднішої природи, не дуже надається на мистецькі імпрези для широкого загалу. Але бувають випадки, коли трапиться попасти на якісь особливі мистецькі твори, які треба показати негайно, заки вони переїдуть деінде. Так і з виставкою творів невеликої групи мистців — Бориса Крюкова, Миколи Глущенка, Федора Коновалюка і Миколи Головатого, які показало тепер у своїй ґалерії Об'єднання Мистців Українців в Америці на 2-ій авеню в Ню Йорку.

Центром виставки є сім великоформатних олійних картин Миколи Глущенка (1901 — 1977), блискучого кольориста, що ще у своїх паризьких роках (до 1936) бував атракцією численних мистецьких виставок Парижу. У повоєнних роках він був змушений перейти на т.зв. соцреалізм, але через своє знання чужих мов (німецької і французької) він став чимсь в роді культурного амбасадора режиму, що й дозволило йому їздити по Европі і бачити вічнозмінне західнє мистецтво. Там, на Заході, він у 60-их роках намалював низку краєвидів в імпресіоністичному стилі і, для безпеки, назвав їх „ленінськими місцями", наприклад, „Бульонський парк, де відпочивав Ленін", Женевське озеро, над яким проходжувався Ленін", „Паризька вулиця, на якій жив Ленін" і т.д. Партійні мистецтвознавці, які твердили, що „імпресіонізм не дав досі ні одної картини будь-якої соціяльної вартости", присіли, як то кажуть, фалди. Цей випадок „додав духа" іншим мистцям для творчости поза вузькими рамками соцреалізму.

Показані на виставці великі картини Глущенка належать до творів останніх років його життя. Це види Києва і Дніпра, намальовані спонтанно пензлем расового майстра-кольориста, твори музейного калібру. Глядач перед тими картинами мимоволі починає розуміти, що ті твори — це не тільки образи природи, а й паралельна до неї високозвучна оркестрація барвного світу, створеного чуткою уявою мистецької душі.

Але на виставці є не тільки твори Глущенка, а й його старшого сучасника Бориса Крюкова (1895 — 1967), 17 картин якого з його арґентинської доби показані на виставці. Якщо Глущенко передусім кольорист, то Крюков тримається клясичного реалізму і шукає цікавих тематичних сцен з життя рибалок, мисливців, музик, балетників тощо. Це пригадує, що Крюков був теж знаменитим ілюстратором, його ілюстрації до „Дон Кіхота" на світовому конкурсі в Мадриді 1964 року отримали першу премію. Його картини з різними жанровими й історичними сценами творять окрему сторінку в його багатій і всебічній творчості.

Зовсім незнані в нас картини Коновалюка (нар. 1890), учня Федора Кричевського, показують його майстерні квіти, краєвиди і малюнки київських храмів.

На виставці є ще твори В. Гурського (два), але твором, який на цій виставці звертає особливу увагу вже хоч би своїм монументальним розміром, є „Космічний лет", найбільша з трьох виставлених скульптур Миколи Головатого. Твір, виконаний з металу, є чимсь зовсім новим у нашому мистецтві. В ньому чиста абстракція геометричних форм поєднується з образом фантастичного птаха, наче створюючи синтезу якоїсь живої істоти з механікою тих вигадливих апаратів, що літають у бездишних просторах і передають своїми антенами таємниці інших світів. Тільки якщо дані апарати це функціональні механічні конструкції, зумовлені технічними потребами доцільности, такі твори, як „Космічний лет", є незалежною від реальних потреб скульптурою, де основним завданням було створити гармонійну композицію форм, яка спонукує людську уяву запускатися у світ незнаного, світ фантазії.

Тут цікаво порівняти цей твір з більш „земними" й інтимними скульптурами Архипенка, твори якого більш статуарні, зв'язані з підставою, на якій вони стоять. „Космічний лет" уже зірвався зі своєї підстави і форма його більш здематеріялізована, і це є те нове, що варто підкреслити в цій скульптурі Головатого.

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ справ Західньої Німеччини заявляє, що Східня Німеччина припинила свою шпигунську діяльність, але цього не можна сказати про Совєтський Союз та інші країни Східньої Европи. Міністер внутрішніх справ Вольфґанґ Шаублє також підкреслив, що ці країни, які інтенсивно займаються шпигунською активністю, зокрема деякі працівники їхніх амбасад, вповні використовують добре відношення Західньої Німеччини до закликів М. Ґорбачова щодо перебудови та гласности, щоби відвернути підозріння влади.

Христина Пеленська

УКРАЇНСЬКИЙ ШЛЯХ ДО ЕВРОПЕЙСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ НАРОДІВ

У Римі, в Центрі св. Івана, від 28-го квітня до 6-го травня 1990 року відбулася Міжнародна наукова конференція на тему „Основи історичних і культурних традицій у Східньо-Центральній Европі: Білорусія, Литва, Польща, Україна". Її організаторами були: з польського боку — Польський Інститут Християнської Культури у Римі, репрезентований професором Єжи Клочоським, о. Маріяном Радваном і о. Стефаном Виленжком, з українського боку — Східньоевропейський дослідний Інститут ім. Вячеслава Липинського у Філядельфії, репрезентований його президентом, проф. Ярославом Пеленським, з білоруського боку — Білоруська Академія наук у Ню Йорку, а з литовського – Литовська Католицька Академія наук у Римі. До речі, це була перша цього роду конференція, на якій зібралися представники науки і культури Білорусії, Литви, Польщі і України та їхніх діяспор, щоб спільно обговорити як традиційні, так і актуальні проблеми буття чотирьох народів -сусідів у Східньо-Центральній Европі. Ці ж бо народи свого часу входили у склад Річ Посполитої, і їхнє спільне минуле об'єднує їх по сьогоднішній день.

Конференція складалася з дев'яти сесій. Вранці сесії були присвячені одній загальній темі, висвітленій з перспективи чотирьох народів, наприклад, „Основи історичної-культурної та національної свідомості", або „Основи релігійного життя і культури", або „Суспільство і політика у Східньо-Центральній Европі: минувшина і сучасність". Пополудневі сесії були присвячені доповідям на специфічні теми, які також стосувалися загальної теми. Конференцію відкрив професор Католицького університету в Любліні Єжи Клочоський. Після відчитання привітання від президента Литви Ляндсберґіса, відбулася інавґураційна сесія, на якій доповідав президент Польської Академії Наук, проф. Александер Ґейштор на тему „Держави-спадкоємці у Східньо-Центральній Европі" і на якій головував президент Східньоевропейського Дослідного Інституту ім. Вячеслава Липинського, проф. Я. Пеленський. Офіційними мовами конференції були білоруська, польська і українська. Литовці, для вигоди своїх нелитовських колеґ, говорили на конференції польською мовою.

З українського боку в конференції взяли участь; (з України) голова Народного Руху України за Перебудову, депутат Верховної Ради УССР і секретар Спілки Письменників України Іван Драч, який доповідав на тему „Народний рух і сучасна політична ситуація в Україні", директор Інституту археології АН УССР Петро Толочко, який дав доповідь про „Ідею римсько-візантійської християнської спадщини в давньоруській суспільній думці", директор Інституту суспільних наук АН УССР у Львові Ярослав Ісаєвич, який говорив про „Візантійські традиції і західні впливи в релігії і культурному житті України до середини XVIII століття", заступник директора Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УССР Микола Жулинський, який доповідав на тему „Українська культура в системі східньоевропейських духовних координатів кінця XIX — початку XX століття", наукова співробітниця Інституту літератури імени Т. Г. Шевченка АН УССР Оксана Пахльовська, яка говорила на тему „Проблема спадщини в українській культурі та форми її імперської експропріяції" і мистецтвознавець Дмитро Степовик, який доповідав про „Вільнюську Академію і розвиток мистецтва у Білорусії та Україні у XVIII столітті", (а з української діяспори) співорганізатор конференції, професор Айовського університету і президент Східньоевропейського Дослідного Інституту ім. Вячеслава Липинського Я. Пеленський, який говорив на тему „Суспільство і політика в Україні: минувшина і сучасність", професор-емеритус Гарвардського університету Омелян Пріцак, який головував і доповідав на „круглому столі", присвяченому обговоренню усіх проблем, порушених на конференції, директор Українського дослідного Інституту Гарвардського університету, професор Григорій Грабович, який доповідав на тему „Основи національної свідомости в Україні", професор Едмонтонського університету Іван Химка, який говорив про „Релігійні культури та формування української нації в другій половині XVIII-XX століття", доцент Ягайлонського університету у Кракові і депутат Солідарности польського парляменту Володимир Мокрий, який доповідав на тему „Релігійна унія як синтеза візантійсько-української і латинсько-польської культур", професор Папського Східнього Інституту в Римі, сестра Софія Сеник, яка доповідала про „Основи релігійної і національної свідомости в Україні", голова Капітули чину Св. Василія Великого, протоархимандрит Ісидор Патрило, який мав доповідь на тему „Вплив чину св. Василія Великого на Україну і сусідні народи у XVII — XVIII століттях", канцлер Кардинала і верховного Архиєпископа Мирослава Любачівського, отець Іван Дацько, який доповідав про „Понтифікат Папи Івана Павла II і завдання Української Католицької Церкви".

Польський бік на конференції репрезентували: (з Польщі) президент Польської Академії Наук у Варшаві, професор Алєксандер Ґейштор, професор Католицького університету в Любліні Є. Клочоський, професор Інституту історії Польської Академії Наук Збіґнєв Вуйцік, професор-емеритус Варшавського університету Юліюш Бардах, професор Варшавського університету Ельжбєта Шмулкова, професор Папської Теологічної Академії у Кракові, о. Даніель Ольшевський, професор Католицького університету в Любліні Ян Скарбек, професор Вроцлавського університету Адольф Юзвенко, професор Варшавської Академії Мистецтва Марек Карп, Єжи Туронек і Броніслав Маковський, з Варшави (а з польської діяспори) професор-емеритус Каліфорнійського університету (Берклі) і поет-лавреат нобелівської премії Чеслав Мілош, професор Єйлського університету Пйотр Вандич, професор Джорджтавнського університету Анджей Камінський.

Серед литовської делеґації треба згадати доктора Юозаса Тумеліса з Національної бібліотеки у Вільнюсі, професорів Вільнюського університету Чеслава Кудаву, Вітаутаса Меркуса і Валеріюса Цекмонаса, Чеслава Окінчица з Вільнюса і професора Григоріянського університету в Римі Павлюса Рабікаускаса.

Серед білоруських учасників конференції були провідні історики Академії Наук Білоруської ССР Анатоль Грицкевіч і Адам Мальдзіс, науковий співробітник Академії наук Білоруської ССР Вячеслав Вереніч, Ян Запруднік, Вітаут і Гора Кіпель з Білоруської Академії Наук у Ню Йорку, Александер Надсон з Білоруської бібліотеки у Лондоні.

У конференції взяли також участь в ролі коментаторів професор Лільського університету у Франції Даніель Бувуа і професор Лондонського університету в Англії Норман Дейвіс.

На конференції ґрунтовно і всеохопно обговорено

(Закінчення на стор. 4)

ІНВЕСТУЙТЕ В УКРАЇНУ, ЗБІЛЬШІТЬ ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

„Я ціню рух і його дотеперішні акції дуже високо"

Так сказав авторові цих рядків д-р Аскольд Лозинський з правом передати нашій громаді. Д-р А. Лозинський їздив в Україну і був свідком виборів до рад України і мав змогу бачити „тамошню демократію" під командою комуністів. І система голосування, контроля голосуючих, контроля обліку зданих голосів мали на його думку дуже багато до побажання і всілякі махінації були можливі, особливо ще й тому, що багато з тих апаратчиків, що були призначені для виборчих урн й обрахувань голосів, робили це роками і знали як осягти „99-процентову точність".

Присутність людей із Демократичного Бльоку в багатьох випадках допомагала тим виборам бодай позірно бути нормальними, але це не було легке завдання з уваги на саму настанову урядових кіл в тих справах.

Д-р А. Лозинський зустрічався з багатьма кандидатами з Демократичного Бльоку, такими як Яворівський, Драч, Лук'яненко, Чорновіл і інші, і всі вони зробили на нього дуже позитивне враження. Вони репрезентують гідно українські інтереси і українці на поселеннях повинні мати теж до них довір'я.

Співучасть у виборчій акції молодих людей теж є помітна і шукання синтези поколінь під теперішню пору в Україні є конечне.

В дискусії прелеґент давав уточнення деяких висловлених думок. На запит одного з дискутантів як він дивиться на можливість переведення плебісциту про вихід із системи СССР, д-р Лозинський відповів приблизно таке: „На таке питання не треба плебісциту, Україна була незалежною державою, заки її включили в систему СССР. Треба лише привернути їй статус перед насильним включенням її в систему СССР". Думка доволі ясна і важко з нею не погодитися.

Треба ствердити, що доповідь була об'єктивна і допомогла багатьом із присутніх бачити останні вибори в Україні такими, як вони були, тим більше, що про них говорив молодий правник. Присутні біля 100 осіб були вдячні прелеґентові за його інформації.

І.Я.Х.

К. Стеценко в Дітройті

З надзвичайною швидкістю рознеслася по Дітройті вістка, що 5-го липня загостить до нас Кирило Стеценко, внук Кирила Стеценка. Сталося це завдяки ініціятиві Миросі Стефанюк, яка, як голова Товариства Українського Мистецтва, запросила його по конференції в Урбані прибути до Дітройту. Представивши його з приємністю зібраній публіці, просила розповісти дещо про музичне життя в Україні, в першій мірі про зацікавлення молоді в тій ділянці.

Вихований в родині, де музика плекалася з покоління в покоління, він, скрипаль, вихований на клясичній традиції. Але він також живо цікавиться сучасною популярною музикою, свідомий того, який вона має вплив на нашу молодь, яка її залюбки сприймає. Його стремлінням є надати тим новим формам музики певне українське обличчя, в першій мірі, через впровадження українських текстів.

Але суто українського обличчя шукає він в музичній творчості давніх віків. Кирило Стеценко це — музика, суспільник, український патріот. Здобуваючи на музичних конкурсах чільні місця, він став солістом Рівенської філярмонії. Його глибоке зацікавлення рідною музикою доводить його до настирливих студій стародавнього українського музичного фолкльору, який його захоплює і який він виводить на світло сьогоднішнього дня, не тільки з метою любуватись його мелодіями, але в першій мірі вирвати з глибини забуття музичну творчість наших предків, з метою виявлення нашої духовної спадщини. Разом з двома сестрами, він творить Тріо Стеценків, яке у свій репертуар, крім творів світової клясики, включає давні пісні, які наш народ творив у єдності з природою та в сполученні із загальновідомими календарними відзначеннями. Для підкреслення свого глибокого зацікавлення цією музикою та для її популяризації, він зорганізував квартет „Диво". Вже в цій назві відгомін старовинного погляду на світ, коли згадаємо бога Див.

Свідомий того, що сучасна українська молодь цікавиться новими музичними формами, які розвиваються в світі, він став членом українського культурного центру „Гетьман", метою якого є впроваджувати українські тексти до тих пісень, які приходять на Україну через Москву. Доказом поширення „рок" на Україні є музичні фестивалі, які користуються великою популярністю, до певної міри стають політичними маніфестаціями і де появляються ориґінальні нові українські композиції. На доказ продемонстрував композицею до слів Т. Шевченка „Стоїть в селі Суботові", де пристрасне, гнівне слово поета знайшло свій вислів в пристрасній, гнівливій музиці.

Свій особистий виступ почав сонатою Максима Березовського Д-мажор у трьох частинах з 1772 року, який, будучи в Італії, вчився у о. Мартіно, в якого учився дещо пізніше А. Моцарт, звідки і певна композиційна і мелодична схожість обох композиторів. Слідувала друга рапсодія М. Лисенка „Шумка-Думка", багата на різні настрої.

Будучи добрим внуком, він відіграв композиції діда: „Пісню без слів", річ глибоко елегійного настрою, та „Тихесенький вечір", де його скрипка видала піяніссімо найніжнішого насилення. Христина Липецька разом з ним та при супроводі Марії Лісовської відспівала „Ой не дивуйся" до слів О. Олеся, де настроєвість цієї пісні була виявлена співом із повним зрозумінням та успіхом. На похвалу всіх трьох мистців належить згадати, що із причини раптового заповідженого виступу вони мали тільки одну коротку пробу. Награні на тасьмі два гайдуцькі танці з XVI і XVII століття та один козацький з XVI століття, були вибрані із збірника Михайла Степаненка.

Великою насолодою були обрядові пісні, записані на тасьмі, у виконанні молоденької дівчини Надійки Купчинської. Її спів — це кристальна чистота, природність, щирість, що із веснянки робить гимн подяки Богові за відродження життя.

Певну молодечу, бунтарську рису вдачі Кирила Стеценка відкриваємо в його обробці нашого національного гимну, який він відограв на фортепіяні на закінчення. Постійне, сильне підложжя басових акордів надавало цій версії потужности та сили.

Володимир Баран

Тенісові турніри на Союзівці

Тенісова ланка УСЦАК подає до відома, що на літній сезон на Союзівці заплановано такі турніри:

11-12-го серпня — Подвійні ігри
31-го серпня — 3-го вересня — Крайові чемпіонати УСЦАК
6-7-го жовтня — КЛК

Алекс Голуб концертував в Україні

Алекс Голуб в гостях у батьків видатного українського композитора Володимира Івасюка.

Після п'ятнадцяти років мрія Алекса Голуба сповнилася: 14-го квітня ц.р. він знову ступив на свою улюблену Україну. Він повертався на Україну як турист, але також як відомий артист-співак із запланованими концертами в 11-ох містах України.

Кілька днів Алекс відпочивав у Львові, де розпочав репетиції з музиками Львівської філармонії, при чому йому товаришив його акомпаньятор з Ню Йорку Павло Батицький.

Коли вже розпочалося заздалегідь заплановане турне, то не було ні хвилини на відпочинок. Програма була так спляновано, що часто приходилося серед ночі появлятися в новій місцевості і майже без відпочинку бути готовим на концертний виступ. Все ж таки тяжка праця увінчалася успіхами. Незважаючи на те, що реклямою майже не було і повідомлення про концерти передавалися з уст в уста, залі були переповнені, а вигуки „браво" звучали крізь і всюди. Десятками китиць квітів вітала публіка Алекса і цим віддавала шану улюбленому артистові. Не менші були вияви щирого патріотизму: майже на кожному кроці діти вимахували блакитно-жовтими прапорчиками і вигукували „Слава Україні"! Впродовж 11-денної тури по Україні два епізоди на все життя закарбувалися в пам'яті Алекса. Перший — концерт у Рівному, місті його молодости та музичного навчання. У перших рядах сиділи члени його родини, приятелі дитинства та друзі його юности, які з подивом та одушевленням приглядалися та прислухалися до виступу Алекса. Це був найбільш тяжкий для Алекса концерт, повний емоцій, що часом справляв йому велику трудність у виконанні репертуару, бож після років виконування пісень за океаном з присвятою матері, яка сиділа перед ним, а сльози радости спливали по її обличчі. Радість зустрічі та синового успіху моментами заходила паволокою смутку, бо Алекс скоро повертається знову до Америки.

Друга пам'ятна подія — це зустріч з батьками Володимира Івасюка у Чернівцях, які були глибоко зворушені зустріччю з мистцем, що в пам'яті українського народу постійно утривалює пісні та музику їхнього сина Володимира. Вони розказували багато подробиць з життя сина, з яким Алекс був знайомим ще з часів перебування на Україні, та подарували йому багато особистих предметів їхнього сина на згадку.

Перебуваючи в Україні, Алекс мав нагоду зустріти багатьох відомих і популярних українських співаків: Оксану Білозір, Василя Зінкевича, Антоніну Маренич, членів ансамблю „Ватра" та оркестри Кульчицьких.

Все ж таки на запит про загальне враження від поїздки Алекс відповів, що, незважаючи на всякі зумисне кидані колоди на шляху його концертної поїздки, враження залишилися дуже приємними та зворушливими й то не тільки з приводу зустрічі з рідними, але з уваги на сприйняття його виступів загальною публікою в кожному місті, де відбувався його концерт. „Слухачам подобалися мої концерти, а я був глибоко зворушений їхнім щирим захопленням. Я знову туди поїду", — сказав співак.

Концертне турне Алекса було уряджене фірмою „Ля Мер Рекордс" і організацією „Творчість" у Львові.

Віра Ведмедик-Ком

Ансамбль „Вірність" завоював серця філядельфійців

Ансамбль „Вірність" в українській католицькій катедрі Непорочного Зачаття. У першому ряді Митрополит Стефан Сулик, у другому ряді Я. Мазуркевич та Т. Стадниченко-Корнелізон. У третьому ряді перший зліва парох катедри о. Федорович та третій зліва інж. М. Білас.

Виступ групи „Вірність" танцювально-музично-вокального ансамблю Львівського політехнічного інституту, що відбувся у Філядельфії 24-го травня у великій залі УОКЦентру, увінчався великим успіхом. Танцювальна група відзначалася темпераментом у виконанні танків. Старовинна леґенда розказує про музиканта-чародія, який будив до життя мертвих. Семиособова джазова оркестра „Вірності" була, мабуть, недалеко від таких здібностей... У додатку до цього присутні були зачаровані красою і силою голосу сопрано Лесі Грабової та мистецькою грою на сопілці Мирона Блощишака.

Цей незабутній вечір філядельфійська публіка, що виповнила залю УОКЦентру, та ансамбль „Вірність" закінчили спільним відспіванням „Ще не вмерла Україна" та „Червона калина".

У перших днях травня сконтактувалася з філядельфійським Комітетом Оборони Національних і Людських Прав в Україні Христина Транаг, координатор програм фундації „Амбасадорів дружби" і повідомила голову Комітету Уляну Мазуркевич, що львівська танцювальна група „Вірність" є у ЗСА і виступає у різних місцевостях перед американською публікою і запитала чи філядельфійська українська громада не хотіла б побачити цієї мистецької групи.

Філядельфійський Комітет негайно зайнявся відповідними приготуваннями, подбав про належну рекляму у пресі, зарезервував залю в УАКЦентрі, знайшов українські родини, які прийняли до себе на час перебування у Філядельфії 36 членів „Вірности".

„Вірність" прибула до Філядельфії 23-го і від'їхала 26-го травня. У тому часі наші юні гості мали нагоду відвідати деякі українські інституції, український музей у Менор коледжі, була на Службі Божій в українській католицькій катедрі, де прийняли Святе Причастіє, були скромно, але щиро і сердечно прийняті Комітетом Американці в Обороні Людських Прав в Україні, Товариством Українських Інженерів, українською католицькою катедрою.

Напередодні від'їзду „Вірність" прощали члени УОКЦентру, філядельфійські „Волошки" та хор „Казка".

Українці Філядельфії і члени „Вірности" розсталися як близькі і рідні.

Я. Татомир

У Львові...

(Закінчення зі стор. 1)

ка, від якого приявні довідалися також, що він перестав кочергувати і, як регабілітований, повернувся на працю в Пряшівському університеті. Подібну заяву зложив Юрій Бача, але при іншій нагоді. В загальній сесії було дві доповіді, які обговорювали внесок НТШ у Львові в розвиток україн сько - чесько - словацького співробітництва. Доповідачами були О. Купчинський та М. Мольнар, який говорив про ролю Володимира Гнатюка. Всі інші доповіді відбувалися на секціях. До доповідей були зголошувані речеві доповнення.

Конференцію відкрито в лекційному залі Товариства Охорони Пам'ятників Історії і Культури, а секційні доповіді відбувались в залях Університету Івана Франка.

При відкритті конференції були привіти від Міжнародної асоціяції україністів НТШ у Львові, Спілки Письменників України, Українського Фонду Культури та інші.

Від українських наукових установ Канади вітав д-р Михайло Марунчак, який в тому часі був на відвідинах у Львові. Запрошений до Президії і слова, гість з Канади у своєму слові підкреслив, що крім чесько-словацьких культурних зв'язків, українці і чехи мали тісну співпрацю в часі Другої світової війни, зокрема в нацистських концтаборах.

Слід згадати, що Інститут Суспільних Наук подбав для учасників конференції теж і про культурні розваги. В дні 7-го червня відбувся концерт з участю мистецьких колективів Львова, день пізніше відбулося відкриття книжкової виставки (Львівська Наукова Бібліотека ім. В. Стефаника АН УССР), а 10-го червня відбулося літературно-мистецьке свято в селі Вовків Пустомитівського району.

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!

НА ВІДКРИТТІ БІБЛІОТЕКИ колишнього президента Ричарда Ніксона в каліфорнійському містечку Йорба Лінда були присутні два колишні президенти Джералд Форд та Роналд Реґен та теперішній президент Джордж Буш, всі — республіканці. Колишній президент-демократ Джиммі Картер відмовився прибути на церемонію. Відкриття президентських бібліотек, в яких зібрані документи пов'язані з діяльністю даного президента — це американська традиція. Держава не фінансує їх, гроші звичайно збирають друзі та прихильники президента. На будівництво бібліотеки Р. Ніксона було зібрано 21 міл. дол., що свідчить про неочікувану зростаючу популярність колишнього президента. Як відомо, після скандалу Вотерґейт Р. Ніксона примусили зрезиґнувати з посади.

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
нашого Найдорожчого
ТАТА, ДІДА І ПРАДІДА

бл. п.

ІВАНА КЕФОРА

буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА

31-го липня 1990 р. о год. 8:30 ранку
в церкві св. Юра в Ню Йорку.

Просимо про молитви за спокій Душі Покійного.

Донька ОЛІМПІЯ РОГОВСЬКА з Родиною

У світлу пам'ять

Дарії, Володимира й Ігоря
СТАРОСОЛЬСЬКИХ

буде відправлено

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

29-го липня 1990 р. о год. 9-ій ранку
в церкві св. Івана Хрестителя, Гантер, Н. Й.

Згадайте Їх у молитвах.

ДІТИ І ВНУКИ з Родинами

У ДРУГУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
моєї Найдорожчої
ДРУЖИНИ, МАМИ, БАБЦІ

бл. п.

МАРІЙКИ ПЕЛЕЩУК

яка упокоїлася в Бозі 30-го липня 1988 р.
будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

в церквах:

Люрд, Франція, о. Василь Прийма;
Стемфорд, Конн., о. монс. Іван Сквілер;
Бріджпорт, Конн., о. Евген Попович;
Гемпстед, Н. Й., о. прот. Іван Терлецький.

Просимо про молитви за душу Покійної.

Муж — ВАСИЛЬ
Син — СТЕФАН з ЛЯРИСОЮ І ДАНИЛКОМ
Дочка — ЛІДІЯ з мужем ВАСИЛЕМ

В ПЕРШУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Найдорожчого і Незабутнього
МУЖА, ТАТА І ДІДА

св. п.

ІЛЬКА ЩУПЛЯКА

І В ЧОТИРНАДЦЯТУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
СИНА І БРАТА

св. п.

ІВАНА ЩУПЛЯКА

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

будуть відправлені в українських церквах:

св. Юра в Ню Йорку, 10-го серпня 1990 року, о год. 6:30 ранку;
св. Духа в Бруклині, Н. Й., 26-го липня 1990 року, о год. 9:30 ранку.

Про молитви за спокій Їхніх душ просять:

дружина і мама — МАРІЯ
брати — РОМАН і ВОЛОДИМИР з дружинами
внучки — МІШЕЛ, МОРІН І ЛІСА

Центральне Об'єднання Буковинських Українців (ЦОБУ) в ЗСА

ділиться сумною вісткою зі своїм Членством
та Українським Громадянством,
що 21-го липня 1990 р. відійшла у Вічність
у Morristown, N.J.

бл. п.

Зиновія Онуфрійчук — Бервицька
з дому Василович

нар. 2-го листопада 1914 р. в селі Довгеполе
над Черемошем, Буковина.

ПАНАХИДА у вівторок, 24-го липня 1990 р. о год. 7-ій веч. у похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ в середу, 25-го липня 1990 р. о год. 10-ій рано у тому ж похоронному заведенні, а опісля на український православний цвинтар св. Андрія Первозванного у С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Обом синам Покійної Борисові та Сергієві Онуфрійчукам, як також ближчій і дальшій Родині в Европі, Канаді та Америці складаємо наші щирі співчуття.

За Управу:

Омелян Суховерський, голова
Петро Григорович, секретар

Управа Відділу УККА у Філядельфії, Па.

повідомляє, що дня 19-го липня 1990 р. відійшов у Вічність
на 70-му році життя

сл. п.

МИКОЛА БАЧАРА

член екзекутиви УККА та відомий громадсько-політичний,
а зокрема сумівський діяч.

ПАРАСТАС відбудеться в неділю, 22-го липня ц. р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Коцюбинських при 305 E. Zelard Avenue у Філядельфії, Па.

ПОХОРОН відбудеться в понеділок, 23-го липня 1990 р. о год. 9-ій ранку в католицькому катедральному храмі при Franklin Street. Тлінні Останки будуть зложені на Вічний Спочинок на українському цвинтарі св. Марії на Факс Чейсі, Па.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Дружині Покійного Анні і синам Романові і Богданові висловлюємо наші співчуття.

Управа Відділу УККА у Філядельфії

Ірина Сеник згадує...

Після 37 років поневірянь і страждань у совєтській тюрмі народів, ця жінка-героїня, якій таки вдалося вижити і опинитися на волі, прибула в гості до української громади Америки. Прибула, щоб в силу своїх спроможностей чимсь і далі прислужитися визволенню українського народу.

Завдяки заходам 33-го Відділу Союзу Українок Америки, головою якого є Іванка Шкарупа, 6-го червня ц.р. в залі ім. Митрополита Шептицького при парафії св. Йосафата в Пармі відбулася незабутня зустріч Ірини Сеник — „дочки Львова", а тепер мешканки Борислава, з українським громадянством міста та околиць. Представляючи її громаді, Надя Дейчаківська зазначила, що „якби не було Ірини Сеник, Галини Михайленко, Катерини Зарицької, Надії Світличної, Ніни Строкатої, Оксани Мешко, Стефи Шабатури та багатьох інших жінок героїнь, про яких ми ще не знаємо, український народ напевно духовно й національно був би значно біднішим, ніж він є тепер".

Чітким і впевненим голосом Ірина Сеник коротко оповідає про своє невеселе минули. Вперше її заарештували 1945 року, коли вона була 19-річною студенткою Львівського університету. Обвинувачували її в участі у підпільному визвольному русі. Засудили спочатку на десять років каторжного заслання. „Але не тільки мене, — сказала вона. — Схопили також цілу родину та багатьох інших жінок, чоловіків, яких порозвозили по всіх-усюдах проклятої імперії, більшість яких вже ніколи не повернулися на свої рідні землі".

Гостя сказала, що вже в цьому році багато наших „хлопців" з недавно створеного у Львові товариства „Меморіял" поставило собі

Промовляє І. Сеник (перша справа). За столом (зліва) І. Кашубинська, І. Свистун, мгр В. Ліщинецький і Н. Дейчаківська.

за мету віднайти на чужині тлінні останки бодай декого з наших героїв, аби їх перевезти і поховати на рідній батьківщині, в боротьбі за визволення якої вони віддали життя.

Відбувши десятирічне заслання, восени 1972 року вдруге зачинилися за Іриною Сеник двері тюремної камери. Потім її засуджено на довічне заслання, з якого вона відбула 13 років. В цілому в тюрмах та засланнях вона була 37 років, тим самим, мабуть, як жінка побила рекорд довготривалости перебування в совєтських місцях поневолення. Вже це одне промовляє, що, видно, Ірина Сеник була дуже небезпечною особою для окупанта, коли він так довго тримав її ізольованою від рідного народу.

Крім громадсько-політичної діяльности, великим замилуванням для Ірини Сеник є поезія та вишивка. В недавно виданій збірці її поезій з нагоди її приїзду до Америки „Сувій полотна" (Ню Йорк), Надія Світлична, якій довелося бути з Орисею (тобто, Іриною, як її ще називали) „майже на одному ліжку" три табірних роки в Мордовії, пише про це так:

„Десять каторжних років не знищили життєлюбної Орисі. На безжальних тайшетських дорогах вона мріяла про велику любов і писала ліричні вірші. Жила надією на зустріч із рідними — братом, сестрою, мамою та що теж поневірялися на чужині, брутально розкидані з їхнього львівського гнізда. І вишивала — вишивала скрізь і завжди. Здається, в Орисі найулюбленішою іграшкою ще з немовляти мала бути голка з барвистою ниткою. А коли виросла — вишивання стало її потребою, її диханням. Коли після тяжкої операції хребта професор Корнєв у Ленінграді заборонив їй вишивати (бо вона мусіла лежати нерухомо в гіпсі), Орися сказала йому: або вишиватиму, або помру! І професор поступився перед впертістю пацієнтки. Вона вишивала лежачи. І вижила, хоч потім ще рік була в гіпсі і кілька років ходила з милицями".

Писати поезії Ірина почала від 9-ти років життя. Але оскільки потім, опинившись за ґратами тюрми або в концентраційних таборах, заборонялося писати вірші чи будь-що інше (а якщо під час обшуків знаходили рукописи, то їх знищували), тоді Ірині не залишалося нічого іншого, як „писати" свої вірші в пам'яті. Кілька таких віршів вона продеклямувала нашим слухачам під час її зустрічі.

Правдоподібно, належачи до категорії людей, які через свою скромність не люблять самі про себе багато говорити, І. Сеник натомість радо відповідала на запитання присутніх. На запитання, чи у зв'язку з горбачовською гласністю та перебудовою, а також офіційним осудженням „застойного" сталінсько-брежнєвського періоду, багато українських політв'язнів були реабілітовані, Сеник сказала, що офіційно до цього часу реабілітацію не проголошено лише для двох українців — Василя Стуса та Ірини Калинець.

Хтось поцікавився, чи в КҐБ та міліції і далі працюють ті самі люди, які працювали за попередніх диктаторів. На це І. Сеник відповіла, що якщо йдеться про КҐБ, то там і далі без змін. І це не дивно, бо КҐБ і далі цілком і повністю перебуває під контролем Москви. А щодо міліції, то оскільки до неї на службу приймають чимало місцевих молодих людей, її дії вже не є такі, як дії каґебістів, які складаються переважно з чужинців. Сеник подала такий приклад. Одного разу навколо того місця у Львові, де має бути побудований пам'ятник Т. Шевченкові, зібралося чимало людей із синьо-жовтими прапорцями та тризубами. І коли люди почали підспівувати українські патріотичні пісні, якомусь україножерові (або підісланому аґентові КҐБ)) цього було вже забагато, і тому він доніс про це міліції. Негайно прибуло кілька міліціонерів. Подивившись, як там воно було в дійсності, один з них сказав: „Наш обов'язок стежити за порядком. Оскільки тут ми не бачимо жодного безпорядку, ви можете продовжувати робити те, що робите".

Подібний випадок стався також у Львові. Львів'яни помітили, що від певного часу все більше почало появлятися на вулицях міста загонів (правильніше було б їх назвати — банд) т.зв. спеціяльного призначення, які недавно створив уряд з метою дотримання „порядку" в імперії. Хто їх тути запросив?

На це один з головних прокурорів міста відповів, що загони туди було послано тому, що в останній час у Львові все більш появляється т.зв. несанкціонованих мітинґів, тобто, таких зборів чи мітинґів, які не є дозволені владою. Вислухавши це, недавно обраний на голову Львівської обласної Ради Вячеслав Чорновіл відповів: „Від цього часу всі мітинґи у Львові будуть санкціоновані". „Не було ради, — каже Сеник. — Почувши такий наказ голови обласної Ради, спецвідділи незабаром зникли з міста.

Ірина Сеник не забула дещо сказати про злиденний економічний стан в сучасній Україні. „Ось у нас у Бориславі, де я тепер проживаю, — сказала вона, — є великий м'ясокомбінат. Але що з того? Лише 10 відсотків з того комбінату залишається в нас, в Бориславі, а решта м'ясних продуктів відвоситься поза межі України".

Того самого дня, даючи інтерв'ю в редакції місцевої газети „Клівленд Плайн Ділер", кореспондент запитав Сеник чи після всього того, що вона пережила впродовж 37 років совєтських тюрем та заслань, вона зробила б те саме, якби починала знову свою діяльність, вона без надуми відповіла: „Так, я робила б те саме, бо знаю, що правда є на моєму боці, а не по боці катів".

Юліян Мовчан

Український...

(Закінчення зі стор. 2)

історично-культурні, релігійні і суспільно-політичні питання минулого і сучасного Білорусії, Литви, Польщі і України. В чимало доповідях наголошувалося европейську спільноту народів як альтернативу майбутнього чотирьох народів Східньо-Центральної Европи. Зокрема цікаві дискусії виявили негайну потребу і конечність якнайчастіших зв'язків і співпраці між цими народами.

Крім офіційної програми, відбувся ряд зустрічів, відвідин тощо. Наприклад, у неділю, 29-го квітня, учасники конференції відбули прогульку до старинного міста Остія і оглядини катакомб. У понеділок вечером, 30-го квітня, відбулася зустріч з послом Литви до Ватикану Лозарайтісом. У вівторок, 1-го травня, відбулася урочиста зустріч з Папою Іваном Павлом II у Ватикані, який вітав учасників конференції польською, литовською і білоруською мовами. На зустрічі була спільна молитва за майбутнє чотирьох народів Східньо-Центральної Европи — білорусів, литовців, поляків і українців. У середу вечором, 2-го травня, відбулася публічна зустріч з Іваном Драчем, на якій порушено справи Народного руху і Греко-Католицької Церкви в Україні і взагалі політичну ситуацію в Україні. У четвер вечором, 3-го травня, на зворушливому авторському вечорі виступали поети Іван Драч і Чеслав Мілош, читаючи свої вірші. І. Драч почав своє читання з „Литовської погоні". У п'ятницю вранці, 4-го травня, Іван Драч мав зустрітися з прем'єр-міністром Італії Джуліо Андреотті.

Учасники української делеґації зустрілися теж із церковними діячами і відвідали релігійні інституції „Українського Риму". Тут треба згадати відвідини Кардинала і Верховного Архиєпископа Мирослава Івана Любачівського, який приготував спеціяльне „Посланіє до українських учасників конференції", і тривалу візиту до секретаря Священної Конґреґації Східніх церков Ватикану, архиєпископа Мирослава Марусина. Відвідали вони також Папську (українську) колеґію імені св. Йосафата, де навчається теологію тридцять українських хлопців з різних сторін світу і ректором якої є о. Софрон Мудрий, а також храм Св. Софії і Український Католицький Університет з ректором отцем Іваном Хомою на чолі.

Усе це справило глибоке враження, зокрема на наших земляків з України, про що свідчить широке інтерв'ю з учасниками конференції І. Драчем і М. Жулинським про римську Міжнародну конференцію і „Український Рим", п. з. „Дорога до Риму" — дорога до Европи", яке появилося в „Літературній Україні", 14-го червня 1990 року.

Конференція у Римі, метою якої було на підставі висвітлення спільного минулого і сучасного чотирьох народів-сусідів — білорусів, литовців, поляків, українців — зрозуміти їхнє майбутнє, відбулася на високому науковому рівні. Згідно з уже згаданим інтерв'ю у „Літературній Україні" — це була „подія безпрецедентного значення і представництва". Проте її найбільшим успіхом треба вважати те, що вона причинилася до інтелектуального усвідомлення її учасників, що місце цих народів є в европейській спільноті. Бо, як це зазначив Іван Драч у тому ж інтерв'ю про конференцію, — „адже ж ми нині всі кажемо, що хочемо разом з усіма іншими цими народами ввійти до европейської спільноти народів. І загальнозрозуміло, що до цього ми йтимемо з нашими найближчими сусідами, з народами, які мають дуже багато спільного з нами".

В. Івашко...

(Закінчення зі стор. 1)

В понеділок, 16-го липня, В. Івашко виступив і на українській телевізії, де він заявив, що вирішив залишити пост голови Верховної Ради тому, що там зіткнулися дві сили, які протистоять одна одній, і йому, Івашкові, не сподобалось, „щоб найвища урядова особа в республіці ставала цілком залежною" від тих чи інших депутатів. „Так не можна, — сказав Івашко. — Якщо б я дозволив собі піти на те, то цим би самим я зруйнував систему міцної влади в республіці взагалі. Може хтось розраховував, що я буду чіплятися за високий посадовий оклад (тобто заробітну платню), за місце. Але ці люди мене погано знають... Я вважаю... якщо людина нічим себе не знеславила, то треба її поважати як символ влади. Ви чули, були поодинокі голоси, що якщо він не з'явиться, то ми знімемо його з цієї посади. Ну хіба ж можна отак зруйнувати усю систему в усій республіці? Хтось повинен іти й на кулемета".

В. Івашко підкреслив, що їдучи до Москви не знав, що йому запропонують там лишитися, а коли запропонували, вирішив ні з ким не радитись. „Бо тут радитися небезпечно. Не тому, що я якось переоцінюю себе, а тому, що кожен якісь інтереси має. І тому я просто поінформував Ґорбачова про своє рішення, щоб він знав". На запитання, чи правда, що в нього був конфлікт з Гуренком, Івашко сказав, що ніякого конфлікту не було, хоч Гуренко й висловив невдоволення з приводу його вчинку, але їх пов'язують довгі роки спільної праці та особистого спілкування. На питання, в якій залежності перебувають Верховна Рада і партія, Івашко відповів: „Наша партія повинна бути і аванґардною, і парляментською. Я думаю, що наступні вибори будуть багатопартійними і тоді вже не буде так, що на виборах з першим секретарем бореться член ЦК, як було зі мною. Аванґардна партія, тому що вона повинна вести за собою маси, тому що я іншого не бачу. Покищо бачу лише величезне руйнування. І лише наша партія здатна зупинити ці процеси".

„Покладіть..."

(Закінчення зі стор. 1)

сутності членів правління. Він пише, що шлях і спосіб розподілу висилок хай вирішують жертводавці. „Для нас головне, щоб зрадувати чимось наших обездолених людей. Наш союз і все правління має тільки одне на меті: служити вірно й віддано нашому населенню. Всі ми працюємо на громадських засадах, тобто безплатно. Ми бідні, але чесні".

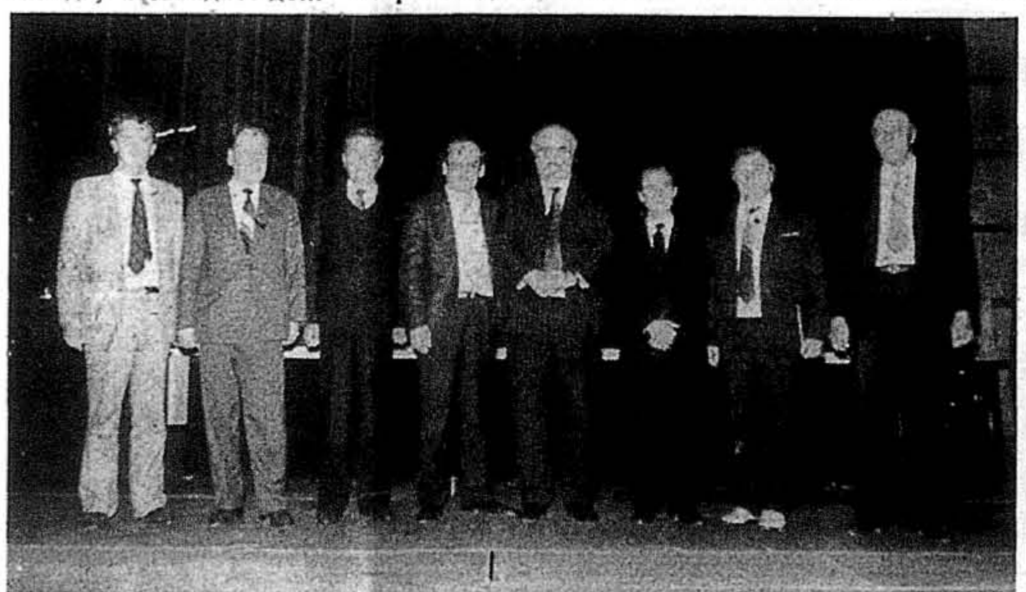
Цей лист голови Союзу Українців Румунії, що саме прийшов до рук голови ЦОБУ О.Суховерського і який він дав нам для використання говорить сам за себе.

Організатори Фонду Допомоги Українцям в Румунії подають нам ще лише до відома, що пожертви на цей фонд можна тепер висилати на адресу секретаря ЦОБУ Петра Григоровича: 10913 Tony Drive, Lutherville, Md. 21093, але організатори фонду дійшли вже до узгіднення із Фондом Допомоги Дітям Чорнобиля, щоб саме при помочі провідників його висилати в Румунію ліки, одяг та харчі.

З надією на підтримку цілої громади українцям в Румунії, організатори фонду відвідали головного предсідника УНС Уляну Дячук з проханням, щоб Фонд Відродження України — УНС був відповідно розділений не лише для України, але для всіх українців, де б вони не жили. Розуміється Екзекутива УНС, яка старається допомогти усім, у випадку незавидної долі українців в Румунії обіцяла свою допомогу, а ми пишемо ці рядки у „Свободі", з надією, що вони також допоможуть зрушити серця і гаманці в першу чергу наших буковинців, а то й всіх тих, в яких добрі душі та співчутливі серця.

Який буде вислід цієї так потрібної допомогової акції для української громади в Румунії, покаже майбутнє.

Ми, як просить голова Союзу Українців Румунії у іншому листі до першого приятеля тамошньої української громади проф. І. Лучечка, поклали добре слово за них і оповіли про нещастя, в якому вони опинилися.

Провід Союзу Українців Румунії (зліва): П. Романюк, В. Біцько, Ю. Мануляк, І. Гведь, С. Ткачук, І. Непогода, Ю. Семенюк, Ю. Лукан.

ВІДІЙШЛИ
● ВІД НАС ●

МИХАЙЛО ЗАЯЦЬ, член УНС Відд. 146-го ім. Івана Франка у Воррен, Миш., помер 19-го квітня 1990 року на 64-му році життя. Нар. 1925 року в селі Іванівка, Скалат, Україна. Залишив у смутку дружину Анну, синів Ігора, Степана, Володимира і Михайла; дочку Галину з мужем Петром Онисків, кузинку Марію Купій, братову Евгенію Кехіш з родиною і дальшу родину. Похорон відбувся 23-го квітня 1990 року на цвинтарі Воскресіння в Мт. Клеменс, Миш.
Вічна Йому Пам'ять!
Г. Корбяк, секр.

ІЛЬКО МИХАЙЛЮК, член УНС Відд. 216-го Т-ва „Сірий Лев" у Філядельфії, Па., помер 13-го травня, 1990 року на 69-му році життя. Нар. 8-го серпня 1920 року в селі Шешори, Україна. Членом УНС став 1975 року. Залишив у смутку дочок: Уляну Процюк, Ольгу Білинську, Маряну Ольховецьку, Оксану Строцьку і Марту Рубель з родинами. Похорон відбувся 18-го травня 1990 року на цвинтарі св. Марії у Філядельфії, Па.
Вічна Йому Пам'ять!
Б. Одежинський, секр.

КАТЕРИНА ЧОРНА, ЧЛЕН УНС Відд. 243-го ім. св. Михаїла в Чикаґо, Ілл., померла 8-го травня 1990 року на 84-му році життя. Нар. 1902 року в Польщі. Членом УНС стала 1930 року. Залишила у смутку дочок Естеллу Паппа і Анну Маляк з родинами. Похорон відбувся 10-го травня 1990 року на цвинтарі св. Гробу у Ворт, Ілл.
Вічна Їй Пам'ять!
Секретар

ДМИТРО РИМАРУК, член УНС Відд. 266-го ім. Івана Франка в Амстердамі, Н.Й., помер 11-го червня 1990 року на 78-му році життя. Нар. 1912 року в Делятині, Україна. Членом УНС став 1963 року. Залишив у смутку дружину Анну (Андрухів), двох синів Ігора і Юрка з родинами, 3 дочки: Мирославу Мельникович, Ольгу Гіл і Ярославу Бартман з родинами; 9 внуків та ближчу і дальшу родину в Америці і в Україні. Похорон відбувся 14-го червня 1990 року на цвинтарі св. Миколая в Амстердамі, Н.Й.
Вічна Йому Пам'ять!
Володимир Варшона, секр.